

30. april 2004 | Lars Erslev Andersen i RÆSON:

Bør palæstinenserne håbe på genvalg til Bush?

Under Bush har den arabiske modvilje mod USA nået nye højder og mange håber, at demokraten John Kerry vil bringe amerikansk Mellemøstpolitik ind på et bedre spor, hvis han bliver valgt som ny præsident. Men man kan frygte, at de gør regning uden vært.

Af Lars Erslev Andersen

1. Bush forbløffer Sharon
2. Israel vil ikke forhandle
3. Sharon's motiver
4. Sharon-modellen set fra palæstinensisk hold
5. Bush's motiver
6. Kerry som alternativ

1. Bush forbløffer Sharon

I april chokerede George W. Bush den ganske verden og navnlig araberne ved bramfrit at give sin udelte støtte til den israelske ministerpræsidents ensidige løsningsplan for Palæstina-konflikten. Chokket skyldtes, at Bush med et smil på læben og ros til Sharon uden videre brød med 37 års amerikansk Mellemøstpolitik.

Ganske vist har verden efter snart tre et halvt år med Bush ved roret modstræbende måtte erkende, at han står for en revolution i amerikansk udenrigspolitik. Men det gav rystelser såvel i Europa som i Mellemøsten at Bush *både* ville støtte Sharon i, at de bosættelser på Vestbredden, som det amerikanske Udenrigsministerium strengt taget betragter som værende i strid med international lov kan blive permanente uden forhandling med palæstinenserne og at de palæstinensiske flygtnings FN sanktionerede ret til at vende tilbage til Israel skal fratages dem – ligeledes: uden forhandling.

En forbløffet, men glad Sharon kunne således vende tilbage til Israel fra sit møde med Bush, hvor han havde fået mere end han kunne håbe på og meget mere end nogen havde forventet. Det var dermed en stærkt styrket ministerpræsident, der kun få dage senere med stolthed kunne rose sit militær for endnu et mord på en Hamas-leder, da det lykkedes en israelsk kamphelikopter at dræbe Abdel Aziz Rantissi, kun tre uger efter missiler havde dræbt Ahmad Yassin, bevægelsens grundlægger. Sædvanen tro, kan man med en vis kynisme sige, fordømte den ganske verden Israels mord, mens USA - ligeledes sædvanen tro - holdt hånden over regeringen i Jerusalem og bedyrede, at israelerne naturligvis har ret til at forsvare sig mod terrorister som Rantissi og Yassin, der har stået bag selvmordsaktionerne rettet mod de israelske borgere: I den såkaldte krig mod terrorisme er Israel og USA i samme båd og de ser ingen forskel mellem foregribende angreb – mord – på terrorister, uanset om de tilhører Hamas eller al-Qaida.

Vi er med andre ord vidne til, at USA nu ikke længere betragter hverken israelske bosættelser på den besatte Vestbred eller palæstinenserne flygtningestatus som forhandlingsspørgsmål. Samtidig med, at israelske mord på palæstinensiske ledere anses som legitime og velbegrundede med Arafat som en i denne sammenhæng ejendommelig undtagelse. Ejendommelig fordi såvel Israel som den amerikanske regering længe har betragtet den palæstinensiske modtager af Nobels fredspris som dybt involveret i terrorisme. Så når amerikanerne beder Israel om at tage Arafat af listen over palæstinensere som frit kan likvideres skyldes det ene og alene, at et mord på den gamle PLO-leder trods alt virker lidt for provokerende.

På denne baggrund kan det være rimeligt at stille spørgsmålet, hvad Israel egentlig har gang i og hvorfor Bush finder det rimeligt og meningsfuldt at støtte en politik som det meste af resten af verden anser for ganske illegitim for nu ikke at sige helt hinsides lov og ret? I lyset af det nærtstående amerikanske

præsidentvalg kan en vurdering af John Kerrys holdning til den israelsk-palæstinensiske konflikt ligeledes være en overvejelse værd.

2. Israel vil ikke forhandle

Det har altid stået klart, at Sharon ikke anser forhandlinger med palæstinenserne og da slet ikke med Arafat og PLO som en realistisk mulighed for at sikre Israels sikkerhed. Ligeledes har Sharon og hans Likud-parti været erklæret modstandere af at afgive territorier, Israel har besat i de krige landet har været involveret i. Dette gælder navnlig for Vestbredden som Sharon, Likud og de højrenationalistiske partier betragter som en naturlig del af Israel. Tværtimod skulle Israels sikkerhed garanteres gennem anneksion af Vestbredden, hvorfor Likud i 1977 gjorde opførelser af israelske bosættelser i de besatte områder til en egentlig strategi, der skulle skabe en sikkerhedszone med henblik på at tilvejebringe et forsvar mod de fjendtligsindede palæstinensere og arabiske nabostater. En proces, der strengt taget er fortsat under samtlige skiftende israelske regeringer frem til i dag. Ideen om en palæstinensisk stat har således været tabu i israelsk politik helt frem til de mislykkede Camp David-forhandlinger i sommeren 2000.

Ganske vist sad Israel ved forhandlingsbordet op gennem 1990'erne efter igangsættelsen af den såkaldte Oslo-proces. Denne proces havde vundet tilslutning fra den daværende Arbejderpartileder Rabin, der havde erkendt, at kun en to-stats løsning, hvor palæstinenserne fik selvstyre udgjorde et reelt perspektiv for fred. To-stats løsning er nok for meget sagt, for endnu under Rabin var ordet palæstinensisk stat tabu, hvorfor han talte om en "palæstinensiske enhed", hvilket dog ikke friholdt ham fra barsk kritik fra Likud med Netanyahu i spidsen. Netanyahu efterfulgte i 1996 Simon Peres der havde haft regeringsmagten siden Rabin blev myrdet ved en demonstration i Tel Aviv af højrenationalister, som var imod Oslo-aftalen. Netanyahu var imod Oslo-processen, men blev af Clinton presset til at videreføre forhandlinger uden at dette førte til egentlige fremskridt i forhandlingerne. Heller ikke efterfølgeren fra Arbejderpartiet, Ehud Barak, der overtog posten som ministerpræsident i 1999, var tilhænger af Oslo-processen. I stedet insisterede han på forhandlinger om en endelig aftale, hvilket Clinton gik med til og det lykkedes den amerikanske præsident at få halet en modstræbende Arafat til forhandlingsbordet i Camp David i 2000.

Hverken Camp David-forhandlingerne eller Taba-forhandlingerne i januar 2001 gav resultat. USA og Israel tildeler Arafat ansvaret for fiaskoen og det forekommer unægtelig som noget af en politisk brøler, at Arafat bakkede ud af Taba-forhandlingerne. Det er forståeligt, at Arafat afviste Clintons løsningsforslag - med udsigt til et israelsk valg; komplet mangel på tillid til de israelske ledere begrundet i bitre erfaringer fra Oslo-processen samt det forhold at mange vigtige detaljer langt fra var afklaret i Taba. Men i lyset af den blodige konflikt, der har hersket i området siden, kan Arafats afvisning let fremstilles som mangel på vilje til en fredelig løsning med Israel.

Siden da er konflikten gået i hårdknude. Israel vil ikke forhandle, men insisterer i stedet på at tilvejebringe sikkerhed ved at gennemføre foregribende militære aktioner i de besatte områder kombineret med ensidige initiativer som opførelsen af et sikkerhedshegn på Vestbredden. Palæstinenserne på deres side har hverken evnet at sætte en stopper for terrorisme i Israel eller at gennemføre politiske reformer, der kan berede vejen for et mere legitimt og tillidsvækkende styre. Frem til køreplanen for fred, som blev vedtaget i Aqaba sommeren 2003, var de eneste modeller, de amerikanske forhandlere opererede med, forsøg på at håndtere konflikten - dvs. begrænse volden på begge sider. Formlen var, at Israel skulle stoppe opførelsen af bosættelser mens palæstinenserne skulle stoppe for terrorismen. Alt sammen uden resultat.

Der kunne dog spores en vis optimisme i forbindelse med køreplanen for fred, der i al sin enkelhed skulle igangsætte en proces med det klare sigte inden for en kort årrække at få etableret en palæstinensisk stat. Optimismen var begrundet i, at alle parter nu for første gang var enig i at perspektivet var en to-statsløsning; at de palæstinensiske grupper Hamas, Islamisk Jihad og al-Aqsa-brigaderne havde indvilliget i at indgå en våbenhvile, og at Sharon efter stor modstand tilsluttede sig køreplanen.

Den første forudsætning for planen var et stop for volden men allerede i august samme år stod det klart, at de to parter ikke kunne levere denne vare. Israel fortsatte sine likvideringer af Hamas-ledere

og Hamas svarede igen med voldsomme terroraktioner i Israel. Dermed var køreplanen for fred skudt i sæk allerede inden var kommet i gang.

Den anden forudsætning var, at palæstenserne gennemførte hvad der på Bush-sprog hedder et regimeskifte. Oprettelsen af en palæstinensisk premierministerpost og dermed begrænsning af Arafats magt beredte vejen for en ny palæstinensisk ledelse, der i første omgang blev varetaget af Mahmoud Abbas, som, da og da han smed tøjlerne, blev efterfulgt af Ahmed Qurai. Men deres position er svag og under pres fra tre sider: For det første vedbliver Arafat at holde fast i magten, for det andet er der en stor palæstinensisk opposition både fra unge politiske reformtilhængere og fra de islamiske grupper og for det tredje har Israel lige fra starten gjort alt for at underminere de palæstinensiske ledes magt ved ikke at give dem tid og rum til at vise, at de i det mindste vil forsøge at begrænse terrorismen, hvilket allerede stod klart med de voldsomme israelske militære aktioner i august 2003.

Summa summarum er, at hverken Israel eller USA mener der aktuelt findes relevante palæstinensiske forhandlingspartnere. Der er heller ikke udsigt til noget regulært palæstinensisk regimeskifte al den stund at afholdelse af egentlige valg i de palæstinensiske selvstyreområder hverken er praktisk eller politisk muligt: Områderne er så gennemkrydsede og opdelt af israelske bosættelser, såkaldte 'sikre veje' for bosætterne, checkpoints og sikkerhedshegn at gennemførelse af en valgkamp er uden for rækkevidde. Politisk er det illusorisk at tro at palæstinensiske ledere med nogen form for troværdighed kan gå til valg nidkært overvåget af israelsk militær. Dertil kommer, at Arafat og folkene omkring ham hverken er indstillet på at afgive magt eller inddrage oppositionen, herunder Hamas, i den politiske proces. Uden udsigt til genoptagelse af fredsprocessen og frataget politisk indflydelse, sammenholdt med en stadig mere håbløs tilværelse, vælger mange palæstenser at støtte den væbnede kamp mod den israelske besættelsesmagt, herunder i form af palæstinensiske selvmordsaktioner i Israel.

3. Sharon's motiver

Hverken amerikanske forhandlers forsøg på at forhandle en våbenhvile eller israelske militære aktioner i de besatte områder har kunnet stoppe volden. For israelerne er sikkerhed det højest prioriterede politiske mål. For at opnå sikkerhed har Sharon i erkendelse af at hans hidtidige politik har slået fejl vendt sig mod en ide, der for alvor blev fremført af Rabin i 1994 efter en serie palæstinensiske terroraktioner. Ideen går simpelthen ud på at skabe en fysisk adskillelse mellem de to parter. I 1995 førte det til en indhegning af Gaza, mens overvejelser om et hegn på Vestbredden blev stillet i bero. Efter to års væbnet konflikt med palæstenserne blev ideen i 2002 genoptaget af Sharon med opførelsen af hvad der kaldes et sikkerhedshegn, men som nærmere må betegnes som et omfattende sikkerhedskompleks. Når dette projekt nyder udbredt opbakning blandt israelerne skyldes det det enkle faktum, at ikke en eneste palæstinensisk selvmordsaktion er udgået fra Gaza siden 2001. Indhegning virker med andre ord.

Der er for så vidt intet i vejen med at Israel søger at beskytte sig selv ved at bygge mure og hegn. Problemet er hvor hegnet bygges. Blev det bygget i områder af det, der var israelsk territorium før 1967-krigen kunne næppe meget indvendes. Blev det bygget i forlængelse af en israelsk-palæstinensisk aftale om en grænse i forbindelse med oprettelsen af en israelsk stat ville ingen have grund til at protestere. Ingen af delene er selvfølgelig tilfældet. Det nuværende hegn bygges på besat palæstinensisk område, hvor det menes at skære op til 20 % af Vestbredden, der således indlemmes i Israel. Imidlertid diskuteres et endnu mere vidtgående projekt, der kaldes *encirclement*, fordi det sigter mod en indhegning af nuværende palæstinensiske selvstyreområder. Dette projekt har navnlig Sharons bagland med Benjamin Netanyahu i spidsen argumenteret for og sat som betingelse for at støtte Sharons tilbagetrækningsplan fra Gaza. Realiseres dette projekt blot tilnærmelsesvist betyder det, at palæstenserne sidder tilbage med ca. 40 – 50 % af Vestbredden, der vil være inddelt i små adskilte kantoner uden forbindelse til hverken hinanden eller til Gaza.

Sharon-modellen går således i al sin enkelthed ud på, at Israel gennemfører en ensidig tilbagetrækning fra Gaza (hvor de fleste bosættelser samtidig nedlægges) og opførelsen af et sikkerhedshegn på Vestbredden, som tilsammen medfører en total indhegning af palæstenserne. Man har talt om Gaza som

et stort fængsel og den samme status kan de palæstinensiske selvstyreområder nu se frem til. Der er næppe tvivl om, at en sådan manøvre vil begrænse palæstinenserne mulighed for at gennemføre aktioner i Israel, ligesom de meget målrettede mord på palæstinensiske ledere givetvis også svækker Hamas og de andre bevægelser.

Modstandere af Sharons *disengagement*-plan, som tilbagetrækningen fra Gaza kaldes, ser den som udtryk for svaghed og sådan vil mange palæstinensere også forsøge at fremstille den - på samme måde som Hizbollah gjorde, da Israel uden forhandling trak sig ud af det meste af Sydlibanon i 2000. Tilsvarende ser mange med skepsis på, at Sharon virkelig vil trække sig ud af dele af Vestbredden - oven i købet uden at få noget igen, som det hedder. I forhold til Sharons tidligere position er det også noget af en kovending. Men den er logisk begrundet i det andet stadig mere graverende problem for Israel, nemlig den demografiske udvikling: Hvis Gaza og Vestbredden forbliver israelske vil det føre til en binational stat, hvor palæstinenserne om få år vil udgøre flertallet, fordi deres befolkningstilvækst er markant større end israelernes. Dette vil indefra undergrave mulighederne for at opretholde Israel som en jødisk stat med mindre to ubehagelige skridt tages: Enten kan Israel nægte palæstinenserne demokratiske rettigheder - og dermed blive en apartheidstat i lighed med det tidligere Sydafrika - eller også kan Israel simpelthen deportere palæstinenserne ud af landet. Begge dele vil gøre Israel til pariastat i det internationale samfund og utvivlsomt føre til sanktioner i lighed med dem Sydafrika var underlagt i apartheidtiden. Dilemmaet synes således i stigende grad at være et valg mellem enten at blive isoleret internationalt og risikere omfattende sanktioner eller at se grundlaget for en jødisk stat langsomt forsvinde i takt med at de palæstinensiske kvinder føder deres børn. Tilbagetrækningen fra Gaza og den delvise tilbagetrækning fra Vestbredden er Sharons strategi til en imødegåelse af dette problem. Ved at overlade Gaza, der aldrig har været vigtig for Israel, og dele af Vestbredden til palæstinenserne undgår Sharon både at deportere dem ud af området og at give dem demokratiske rettigheder i en israelsk-palæstinensisk binational stat. Samtidig kan han argumentere med, at han faktisk opfylder de vigtige FN-resolutioner nr. 242 og 338, der taler om at Israel skal trække ud af områder besat i de seneste krige uden at det nærmere specificeres hvilke og hvor meget af disse områder, der sigtes til i resolutionsteksterne.

4. Sharon-modellen set fra palæstinensisk hold

Det er klart at en tilbagevenden af millioner af palæstinensiske flygtninge til Israel vil gøre hele modellen omsonst. Det var derfor vigtigt for Sharon - og et krav fra Netanyahu for at give sin støtte til Sharons strategi - at Bush sanktionerede sin opbakning til modellen ved samtidig at frakende palæstinenserne en ret til at vende tilbage. Kun få har anset det for realistisk, at palæstinenserne en dag ville få mulighed for at vende tilbage til Israel, men når deres ret har været fastholdt skyldes det, at den blev betragtet som et legitimt anliggende for forhandling. Denne ret har Israel og USA nu frataget dem, hvilket med stor sandsynlighed (men dog ikke nødvendigvis) betyder at de kan virke farvel til compensation og hvad de selv betragter som æresoprejsning. En lige så dramatisk udmelding var Bush's støtte til Sharons krav om at flertallet af bosættelser på Vestbredden kunne gøres permanente. Hermed er der virkelig sket et skred fra 1967, hvor palæstinenserne, det meste af det internationale samfund og til dels USA anså en israelsk tilbagetrækning fra hele Vestbredden for at være den legitime tolkning af 242, over Oslo-processen, hvor territorier på Vestbredden blev gjort til et forhandlingsspørgsmål (hvad der i virkeligheden var den største skavank i denne proces) til i dag. Nu anses størstedelen af de israelske bosættelser uden videre forhandling som en permanent del af Israel.

På trods af at Sharons tilbagetrækningsplan således indebærer, at dele af de israelske bosættelser opgives, rummer den altså en række fordele for Israel: Med indhegningen af palæstinenserne øges sikkerheden for israelerne; med overdragelse af de områder, der allerede nu er under såkaldt palæstinensisk selvstyre, imødegår han det demografiske problem - og oven i købet kan han med en vis ret gøre gældende at han opfylder nogle af de krav det internationale samfund stiller ham i form af tilbagetrækning fra besatte områder og nedlæggelse af bosættelser. Det hele sker med amerikansk billigelse

og samtidig har han sikret størstedelen af bosættelserne på Vestbredden samt endegyldigt fået afvist palæstinensiske flygtninges ret til at vende tilbage til Israel.

Palæstinenserne står tilbage med det forklaringsproblem, der består i at gøre det begribelig for verden, hvorfor de ikke er glade for Sharons ensidige tilbagetrækning, der jo som nævnt delvist følger nogle af FN's krav til Israel. Det burde dog ikke være så vanskeligt: For det første kan palæstinenserne pege på, at de ikke finder det rimeligt, at deres skæbne skal forhandles i Texas mellem Sharon og Bush uden at de på nogen måde inddrages. For det andet kan de pege på, at det territorium de overlades er så fragmenteret og lille, at det umuliggør oprettelsen af en stat og for det tredje at nok efterkommer Sharon nogle af FN's krav, men samtidig indebærer modellen en eklatant tilsidesættelse af andre FN resolutioner. Politisk, økonomisk og socialt efterlades de med gennemførelsen af Sharon-modellen i en fuldstændig umulig situation, hvor deres tilværelse og levevilkår systematisk og ubønhørligt vil blive stadig værre.

5. Bush's motiver

Selvom Bush har støttet Sharon lige siden han blev valgt og samtidig nægtet at have noget med Arafat at gøre, kom hans udelte støtte alligevel som noget af et chok for de fleste. Mange vil sige, det handler om amerikansk valgkamp, hvor store dele af Bush's vælgere navnlig i Syden er stærkt pro-israelske. Det drejer sig altså ikke blot om amerikanske jøder i stater som Florida og Pennsylvania, som kan være udslagsgivende for, hvem der vinder valgene her, men de mange kristne vælgere i sydstaterne som af religiøse grunde sympatiserer med Sharon og Likud. Kampen om stemmerne begrundes imidlertid ikke i sig selv, at Bush ikke blot støttede Sharon, men faktisk gik et skridt videre og brød med 37 års amerikansk Mellemøstpolitik.

Bush har selv motiveret sin støtte til Sharons plan ved at sige, at den er et skridt på vejen tilbage til køreplanen for fred. Argumentet er, at ingen af de bestræbelser, der er gjort siden den palæstinensiske opstand brød ud i september 2000, har ført til en dæmpning af volden. Som Clintons toprådgiver Martin Indyk kunne konstatere i en artikel i *Foreign Affairs* er parterne simpelthen ikke i stand til at levere den vare der hedder 'stop for volden', hvorfor han argumenterede for, at en international væbnet styrke under USA's ledelse og med et FN-mandat simpelthen skulle besætte de palæstinensiske områder og så at sige tage ansvaret fra parterne. Filosofien var dels, at den internationale styrke skulle sørge for at stoppe volden, dels at Palæstina skulle blive et nyt mandatområde under FN indtil politiske reformer var gennemført og en ny palæstinensisk regering valgt. Man kan sige, at konsekvensen af Indyks tankegang i artiklen var, at parterne simpelthen fik dikteret en løsning, der blev garanteret af det internationale samfund sanktioneret af en FN resolution. Dette diktat kunne så, når parterne (læs: palæstinenserne) var modne, danne udgangspunkt for et forhandlingsresultat. Dette ville både forudsætte, at USA – givet vis under stærk israelsk modstand – både skulle stemme en resolution igennem i FN og stille tropper til rådighed til en fredsstyrke i Palæstina. Dette forslag er selvfølgelig uspiseligt for enhver siddende amerikansk præsident – navnlig i et valgår.

Bush's synspunkt kunne nu være, at Indyks diagnose er rigtig, men kuren forkert: En forhandlingsløsning er ikke inden for rækkevidde, hvorfor en løsning må dikteres, dog ikke af FN, men af Israel. Det er Sharon-modellen. Den kan – og det er hvad Bush gang på gang har sagt – udgøre et fornyet grundlag for en genoptagelse af køreplanen for fred. Med andre ord: Da denne køreplans første fase ikke kan gennemføres af parterne i fællesskab, må den med Sharon-modellen springes over. Ideen er, at tilbagetrækningsplanen skal danne grundlag for at gå videre med køreplanens fase to, som taler om oprettelse af en palæstinensisk stat med midlertidige grænsedragninger, der skal danne baggrund for videre forhandlinger. Dette ville indebære, at USA rent faktisk er indstillet på at fastholde Sharon-modellen som en midlertidig løsning, der alene skal tilvejebringe et grundlag for en fortsættelse af køreplanen med henblik på genforhandling af grænser osv. Dette kunne ideelt set godt føre til en endelig løsning, der til forveksling kommer til at ligne den plan Clinton lagde frem i juledagene 2000 og som de fleste endnu håber kan blive slutresultatet. Det er klart at dette – udover det sædvanlige og nærmest rutineprægede pres på palæstinenserne – vil indebære et ganske alvorligt pres på Israel. Dette skal imidlertid ikke iværksættes før efter den amerikanske valgkamp. Man kan her pege på at Bush, såfremt han genvælges, vil have langt friere hænder end nu, hvorfor han faktisk vil have mulighed for at lægge et sådan pres uden at risikere de store

problemer. Tværtimod ville han kunne høste gevinster både i Mellemøsten og Europa og således genvinde noget af den kapital, han har sat overstyr i forbindelse med Irak-krigen. Om han faktisk vil det, er selvfølgelig et helt åbent spørgsmål: Muligheden foreligger, og allerede nu kan hans alliancepartnere i Storbritannien og Danmark gøre en igangsættelse af køreplanen for freds fase 2 til et centralt forhandlingsemne i de aktuelle diskussioner om Irak, hvor Bush har store problemer og trænger til international hjælp og opbakning.

6. Kerry som alternativ

John Kerry har indtil videre været særdeles generel i sine udenrigspolitiske udtalelser. Han har kritiseret Bush for Irak-krigen, hvor han navnlig har været kritisk over for, at det ikke lykkedes Bush at arbejde sammen med sine traditionelle alliancepartnere i Europa. Samtidig understreger han dog, at også han vil handle unilateralt, dersom situationen tilsiger det. Dybest set er hans forslag til en ændring i Irak-politikken ganske tæt på Bush, hvor begge kandidater ønsker at såvel FN som flere store lande inddrages mere aktivt i sikringen og genopbygningen af et fredeligt Irak.

Hvad angår Palæstina-konflikten erindrer man hans voldsomme udfald mod Howard Dean i starten af primærvælgene, da Dean argumenterede for en mere afbalanceret amerikansk politik i konflikten, hvormed han mente større lydhørhed over for palæstinenserne. Siden har Kerry gentaget Clintons og Al Gores diktum om, at USA i konflikten skal optræde som ærlig mægler, og at USA må genoptage den linje, der blev lagt under Clinton, men at der ikke skal herske tvivl om, at USA betragter Israel som en god og privilegeret allieret. Hans udtalelser er mere præget af forsigtighed end konkrete forslag og visioner, hvilket kan hænge sammen med, at han for blot at have en rimelig chance for at vinde præsidentvalget skal vinde i New York og Californien, der begge er kendetegnet ved, at de amerikanske jøders stemmer vejer tungt.

Det er med andre ord ikke fra Kerrys mund, vi hører, hvor han står i spørgsmålet om Israel-Palæstina-konflikten. Derimod kan man få et godt indtryk af hans linie ved at lytte til hans rådgivere. Her han i udenrigspolitiske spørgsmål valgt tre gamle kendinge fra Clinton-tiden, nemlig Clintons sikkerhedspolitiske rådgiver Sandy Berger, Clintons chefforhandler i Mellemøsten Dennis Ross og arkitekten bag Clintons Mellemøstpolitik Martin Indyk, der både nåede at være chef for Mellemøstkontorerne i Det Nationale Sikkerhedsråd og Udenrigsministeriet samt i to omgange at beklæde posten som USA's ambassadør i Israel. I det just udkomne nummer af *Foreign Affairs* udstikker Berger linierne for en udenrigspolitik under Kerry. Det mest bemærkelsesværdige er hvor tæt den faktisk ligger på Bush-regeringen. Hvad angår Palæstina-konflikten er der intet nyt i forhold til de principper Clinton lagde til grund og som ikke førte andre steder hen end til udbruddet af al-Aqsa intifadaen.

Derimod er der mere saft og kraft i Martin Indyks udtalelser, navnlig under en høring i Senatet i slutningen af februar. Her konstaterer han, at Israels strategiske sikkerhed er blevet væsentligt forbedret efter Irak-krigen, der både fjernede Irak som trussel og har presset såvel Syrien som Iran i knæ. Tilbage står problemet med palæstinenserne og her argumenterer han helt på linie med Sharon, idet han dog blot tørt konstaterer Sharon-modellens gennemførelse og begynder sin spekulation om forskellige politiske løsninger efter Israels tilbagetrækning. Problemet er, ifølge Indyk, at der ikke findes relevante palæstinensiske forhandlere og at Sharon-modellen vil føre til skabelsen af et veritabelt vækstgrundlag for Hamas terrorisme. Dette får ham ikke til at afvise Sharons ensidige tilbagetrækning, men til at foreslå, at USA efter tilbagetrækningen indsætter tropper i de palæstinensiske kantoner med henblik på at sikre et palæstinensisk regimeskifte, der på sigt kan give grundlag for nye forhandlinger om en endelig løsning. Man kan med andre ord ingenlunde forvente sig dramatiske ændringer i USA's Palæstina-politik, dersom Kerry vinder valget. Tværtimod tyder Indyks udtalelser på, at Bushlinien vil blive fulgt til dørs, men uden at der ses den samme mulighed for at gøre Palæstina-problemet til et led i en større redefinition af Mellemøstpolitikken, således som denne mulighed aktuelt reelt foreligger under Bush grundet hans problemer i Irak.

Sammenholdes dette med, at demokratiske præsidenter traditionelt er under større indflydelse fra den israelske lobby end republikanske, samt at Kerry's handlefrihed yderligere vil være begrænset af, at han skal genvælges, er der ikke meget håb for palæstinenserne at hente i et regimeskifte i Washington. Hvor absurd det end må lyde, ser mulighederne alt andet lige en smule bedre ud med Bush i en anden periode end

Kerry i en første præsidentperiode. Skal disse spinkle muligheder udnyttes er det imidlertid afgørende, at Tony Blair og Per Stig Møller aktivt gør en igangsættelse af køreplanens fase 2 efter Sharons ensidige tilbagetrækning fra Gaza til en ufravigelig betingelse for en øget indsats i Irak.

Kilder:

Samuel R. Berger: "Foreign Policy for a Democratic President", *Foreign Affairs* May/June 2004

Martin Indyk: "Getting the Arab-Israeli Peace Process Back on Track". Testimony before the U.S. Senate Foreign Relations Committee, 24. februar 2004

Martin Indyk: "A Trusteeship for Palestine?", *Foreign Affairs*, May/June 2003

Howard La Franchi: "Reality intrudes on US Vision for Mideast", *The Christian Science Monitor*, 26. april 2004

Howard LaFranchi and Ben Lybfield: "Beyond Israel: ripple effect of Bush's stand. *The Christian Science Monitor*, 16. april 2004

David Makovsky: "How to Build a Fence", *Foreign Affairs*, March/April 2004

President Bush Commends Israeli Prime Minister Sharon's Plan, The White House, 14. april 2004

Lars Erslev Andersen (f.1956) er cand. mag. i Idéhistorie (fra Aarhus Universitet, 1986) og i Mellemøststudier (Odense Universitet, 1992); han har været lektor i Mellemøststudier ved Syddansk Universitet fra 1996 og var centerleder for området (1994-99). I øvrigt har han blandt andet forsket for Rigspolitiet (2000-2), været valgobservatør i De Palæstinensiske Selvstyreområder, Nicaragua og Yemen, samt fagkonsulent i Mellemøstens geografi for Den Store Danske Encyklopædi. Han har skrevet bl.a.: "Den afghanske forbindelse. Afghanistan-veteraner, al-Qaida-netværk og den globale terrorisme" (KBH 2002) og udgav i april 2003 bogen "Den amerikanske orden - USA og det moderne Mellemøsten" (Aschehoug).